

Getraumatiseerd leven

Tekst: **Deana de Zwart**

James Rhodes (1975) is een onorthodoxe en succesvolle concertpianist die in spijkerbroek, T-shirt en op sneakers optreedt. Hij was al jong gefascineerd door klassieke muziek. Op zijn achttiende

jaar krijgt hij een beurs aangeboden voor een pianostudie, maar op aandringen van zijn vader gaat hij psychologie studeren. Vervolgens krijgt hij een goedbetaalde baan in de Londense City. Zijn traumatische verleden leidt echter tot psychiatrische opnames en middelengebruik. En in de donkerste periodes van zijn leven is het telkens opnieuw de liefde voor de muziek die hem eruit tilt. In 2008 besluit hij zich helemaal te richten op de muziek. Zijn passie voor klassieke muziek deelt hij met zijn publiek door enthousiaste inleidingen, waarbij hij aangeeft wat het muziekstuk voor hem betekent.

Rhodes is vanaf zijn zesde jaar jarenlang seksueel misbruikt door zijn gymleraar. Ruim dertig jaar later besluit hij een boek te schrijven over de gevolgen – fysiek en emotioneel – die dit misbruik heeft gehad op zijn leven. Of in zijn eigen woorden: “Oorlog, dat is de beste omschrijving voor het dagelijks leven van iemand die seksueel misbruikt is. Je wordt van alle kanten bedreigd, je kunt je geen moment ontspannen (...) je teert op een mengeling van adrenaline en doodsangst.” Rhodes overleeft deze oorlog ternauwernood. Hij beschrijft zijn gevoeligheid voor prikkels, zijn tics, zijn herbelevingen en zijn woedeaanvallen: “En dan die woedeaanvallen. Een slopende, alles verterende woede, gericht tegen de hele wereld. Tegen gelukkige kutgezinnen, gebroken gezinnen, gezinnen in het algemeen, tegen seks, succes, mislukkingen, ziekte, kinderen, zwangere vrouwen, politie, dokters, advocaten, leraren, scholen, ziekenhuizen, psychiaters, deursloten, gymmatten, autoriteiten, drugs, onthouding van drugs, vrienden, vijanden, roken, niet-roken, tegen alles en iedereen, altijd.” En over zijn dissociatie: “Volgens de dokters heb ik onder andere een dissociatieve identiteitsstoornis, wat gepaard gaat met een aantal (dertien, als je het echt wilt weten) ‘alters’ die beurtelings het heft in handen nemen, afhankelijk van de situatie. Het komt er in de praktijk op neer dat ik, indien nodig, dertien mensen tot mijn beschikking heb om het werk te doen van één. Dat heeft wel iets van een militaire operatie en verklaart deels mijn geheugenproblemen...”

Begin van herstel

Gedurende jarenlang middelenmisbruik, opnames in psychiatrische inrichtingen en klinieken, automutilatie en mislukte relaties heeft Rhodes twee passies die hem op de been houden: zijn zoon en klassieke muziek. Daarnaast is er de steun van een paar goede vrienden, waaronder zijn manager. Deze laatste geeft Rhodes, na zijn zoveelste inzinking, in 2012 twee boeken over de reactie van lichaam en geest op trauma. En deze vorm van psycho-educatie is het begin van herstel. Rhodes besluit slachtoffers van seksuele kindermishandeling een stem te geven door een boek te schrijven. “Het komt door de schaamte dat we onze mond houden. Met dreigementen kun je iemand een tijdje koest houden, maar niet jaren achtereen. Schaamte garandeert dat je blijft zwijgen, en zelfmoord is het ultieme zwijgen.”

Begeleid door soundtracks

Rhodes spreekt in zijn boek rechtstreeks tot de lezer, onverbloemd, emotioneel, cynisch, met zelfspot en zelfkritiek. Het is het verhaal van een gevoelig en begaafd kind dat kapot gaat aan seksueel misbruik en een gevecht moet leveren om zichzelf uiteindelijk weer terug te vinden. De schrijver ‘levert’ een soundtrack bij het boek door elk hoofdstuk vooraf te laten gaan door een met zorg gekozen, online te beluisteren, muziekstuk van componisten als Rachmaninov, Bach en Beethoven. Het boek is ook verdeeld in tracks in plaats van hoofdstukken. Elke track leidt Rhodes in met een verhaaltje over de componist en het muziekstuk. “Componisten en waanzin zijn even onlosmakelijk met elkaar verbonden als katholieken en schuldgevoel of Amerikanen en overgewicht. Schumann was een van die componisten die door zware depressies werden geplaagd. Hij deed een zelfmoordpoging door in de Rijn te springen (...) Enkele dagen voordat hij zelfmoord probeerde te plegen, schreef hij zijn Geistervariaties (...) Ik ken geen ander werk voor piano dat zo intiem, in zichzelf gekeerd, intens en geconcentreerd is.”

Verbazing

Tijdens het lezen van het boek verbaasde ik me over het feit dat Rhodes pas zo laat in contact kwam met informatie over de gevolgen van trauma, en ik vroeg me af waarom de hulp die hij kreeg zo weinig adequaat lijkt. Hij treedt echter niet in details over de therapieën die hij heeft gevolgd. Wel geeft zijn boek op indrukwekkende wijze een beeld van een leven na seksueel misbruik op jonge leeftijd. Hij heeft slachtoffers van seksuele kindermishandeling een stem willen geven. Daar is hij in geslaagd. ■

James Rhodes, pianist. Hoe muziek mijn leven redde.
Nieuw Amsterdam, 2015